

Vad orsakar ojämna grisar i en kull under dipperioden?

Inom smågrisproduktionen är det önskvärt med jämnstora smågrisar, men variation förekommer både inom och mellan kullar. I denna text presenteras miljömässiga och genetiska faktorer som påverkar smågrisars vikt och tillväxthastighet. Friska suggor och smågrisar är en förutsättning för en god tillväxthastighet hos smågrisar. Ju mindre variation i ålder på smågrisarna inom grisionsomgången, desto bättre. Sträva därför alltid efter att hela gruppen av suggor grisar inom några få dagar.

En av de faktorer som i störst utsträckning påverkar grisens förutsättningar till framtida tillväxt är födelsevikten. Födelsevikten påverkas av faktorer som suggans kullnummer, grisens position i livmoderhornen, kullstorlek och suggans näringsstatus under dräktigheten. Genetik spelar också viss roll och det finns ett samband mellan hög födelsevikt och hög avväjningsvikt.

En stor del av variationen i smågrisars tillväxthastighet förklaras också av händelser som inträffar under grisens första levnadsvecka. Råmjölken har en avgörande betydelse för smågrisens förutsättningar att vara frisk och växa bra. Suggans mjölk förser den nyfödda grisens med livsviktiga antikroppar som behövs för att motstå infektioner. Genom att hålla ordning på födelseordningen i stora kullar, kan man efter att de tidigt födda grisarna fått sin råmjölk, stänga in dem under lampan tills grisningen är klar. De sist födda grisarna får då möjlighet att komma fram och dia utan att det är många kullsyskon i vägen. Därefter är det nödvändigt att kullutjämna, eftersom alla smågrisar måste ha tillgång till en egen, fungerande spene. Kullutjämning bör ske efter antal fungerande spenar hos suggan och efter grisarnas storlek så att grisarna kan konkurrera om spenar på lika villkor.

Smågrisarnas tillväxthastighet påverkas även av upprättandet av spenordningen och suggans mjölkproduktion. Suggans mjölkproduktion påverkas i sin tur av näringsintag och smågrisarnas ätbeteende. När smågrisarna har diat klart sker en eftermassage av varje juverdel vilket har en positiv effekt på mjölmängden vid nästa digivningstillfälle. Hög ljudnivå och andra stressfaktorer i grisionsstallet kan störa kommunikationen mellan suggor och smågrisar vid digivningen och därmed påverka mängden mjölk som släpps vid nästa digivningstillfälle. Även förhållanden i grisens närmiljö, såsom hygien och infektionstryck, påverkar dess tillväxthastighet. Friska suggor ger diande smågrisar bra förutsättningar för en god tillväxt. Djurflöden inom besättningen är viktigt för att förhindra att eventuella smittämnen sprids nedåt i åldrarna.

Vid avväjning orsakar borttagandet av suggan, byte från mjölk till foder som näring, miljöbyte och blandning av kullar stress hos smågrisarna. Det leder till ett lågt foderintag och en minskad tillväxthastighet under 7-14 dagar efter avväjning. Grisens mag- och tarmsystem ställs om från att ha tagit upp näring från mjölk i huvudsak till att börja bryta ned och ta upp

näring från foder. Under denna tid är grisarna känsliga för tarminfektioner med diarré som följd.

Av: Lina Hidås och Petra Mattsson
2009-12-08

Referenser

Ivarsson, E. 2007. Tillskottsutfodring av smågrisar under digivningsperioden. Examensarbete 242, Institutionen för husdjurens utfodring och vård, SLU, Uppsala.
<http://ex-epsilon.slu.se/archive/00001638/01/Exjobbinternet.pdf>